

O'ZBEKISTONDAGI YOSH O'SMIRLAR ORASIDA ZAMONAVIY GADJETLARNING AHAMIYATI

Baxtiyarova Dinara Kobeysinovna

Qoraqalpog'iston Respublikasi, Nukus Shahri 1-sonli umumiy o'rta ta'lim
maktabining 11-sinf o'quvchisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14749991>

Annotatsiya. Zamonaviy gadjetlarning o'smir bolalarga ta'siri dolzarb va munozarali mavzudir. Ushbu maqolada, aynan, hozirgi kundagi gadjetlarning o'sib kelayotgan avlodning rivojlanishidagi ahamiyati, shuningdek, ularning ijobiy va salbiy jihatlari ham keltirib o'tildi..

Kalit so'zlar: Gadjetlar, "Deloitte" tadqiqot markazi, aqlli telefon, planshet, kompyuter, internet, ilova.

THE IMPORTANCE OF MODERN GADGETS AMONG YOUNG TEENAGERS IN UZBEKISTAN

Abstract. The influence of modern gadgets on teenage children is a topical and controversial topic. In this article, the importance of gadgets of the present day in the development of the growing generation, as well as their positive and negative aspects, were also cited.

Keywords: Gadgets, Research Center "Deloitte", smart phone, tablet, computer, internet, application.

ЗНАЧЕНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ГАДЖЕТОВ СРЕДИ МОЛОДЫХ ПОДРОСТКОВ В УЗБЕКИСТАНЕ

Аннотация. Влияние современных гаджетов на детей-подростков-актуальная и спорная тема. В этой статье именно о значении современных гаджетов в развитии подрастающего поколения, а также об их плюсах и минусах говорилось.

Ключевые слова: Гаджеты, исследовательский центр Deloitte, смартфон, планшет, компьютер, интернет, приложение.

Kirish

Hozirgi kunda iPhone dan tortib, Android gadjetlargacha turmush tarzimizda muhim ahamiyat kasb etmoqda. "Deloitte" tadqiqot markazining ma'lum qilishicha, smartfon foydalanuvchisi kun davomida o'rtacha 50 marotaba "aqlli telefon"iga nazar solar ekan. Ushbu jarayonni Respublikamizda ham kuzatish mumkin.

Chunki hozirgi kunda aholi qatlamining barchasida: maktab o'quvchilaridan tortib katta yoshgacha bo'lgan mobil operatorlar foydalanuvchilarida aqlli telefon va planshetlardan foydalanayotganligini guvohi bo'lyapmiz.

Shuningdek, hozirgi vaqtda nafaqat shaharlar, balki yurtimizning tog'li qishloqlari, olis ovullarida ham zamonaviy telekommunikatsiya tizimlari - internet, mobil telyefon aloqasi, kompyuterda turli xizmatlar ko'rsatishni o'z ichiga olgan servis shaxobchalari tobora ko'paymoqda. Kezi kelganda, qishloq joylarda mobil aloqa xizmati abonentlari soni 20 millionga yetgani, bu esa mamlakatimiz bo'yicha umumiy ko'rsatkichning 80 foizini tashkil etayotgani hamda mazkur raqam jadal o'sib borayotganini alohida ta'kidlash lozim.

Darhaqiqat, bugungi hayotimizni aloqa vositalarisiz tasavvur qilish mushkul. Dunyoning bu burchagimi, yoxud narigisimi biz tanigan va bilgan insonlar bilan o'rnimizdan jilmasdan so'zlasha olamiz. Ha, bu ayni haqiqat, shunchaki odatiy bir hol. Tarixga nazar soladigan bo'lsak, dunyodagi birinchi telyefon 1876-yilning 14-fevralida ixtiro sifatida patent olinib ishga tushirilgan. Oradan qariyb bir asr o'tib, 1973-yilning 3-aprelida "Motorola" kompaniyasi rahbari Martin Kuper simsiz telyefon orqali o'z raqobatchilari bilan so'zlashishga muvaffaq bo'lgan.

Tadbirkor bu ishni yirik shahardagi katta ko'chada, gavjum joyda amalga oshiradi.

Asosiy qism

Xalqimizda "Bir yaxshining bir yomoni bor" degan naql bor. Mobil aloqa vositalarini ya'ni gadjetlarni qulay muloqat turi deb baholadik. Ammo, bugungi kunda dunyo miqyosida globallashayotgan muammolardan biri mobil aloqa vositalarining yosh avlod tarbiyasiga hamda sog'lig'iga ta'sirida ko'rinmoqda. Shu o'rinda mazkur aloqa vositasining afzallik va zarar keltiruvchi jihatlariga to'xtalib o'taylik.

Mobil aloqa vositalarining salbiy jihatlariga to'xtaladigan bo'lsak, **birinchidan**, mobil aloqa vositasi bir tomondan bola hayotini xavf-xatardan asrasa, boshqa tomondan xavf darajasini oshiradi. Bilamizki, bolalar o'zlariga tegishli o'yinchoq, kitob, velosipyed va nihoyat qo'l telefoni bilan maqtanishni yaxshi ko'rishadi. Qimmatbaho telefonni ko'z-ko'z qilish – o'g'irlikka nisbatan moyillikni kuchaytirishi mumkin;

Ikkinchidan, mobil aloqa apparati bolaning tashqi dunyoga bo'lgan qiziqishini so'ndirishi mumkin. Xususan, bola odamovi bo'lib qolishi ehtimoldan xoli emas. Shuningdek, kompyuter, internet, "sotka" kabi aloqa vositalari bolani odamlar bilan jonli muloqotda bo'lishdan chegaralab qo'yadi. Natijada, bola ilmiy til bilan aytganda, ayrim xollarda virtual autist, ya'ni tashqi dunyodan uzilib qolgan odam holatiga tushib qolishi mumkin.

Bundan tashqari, mobil telefon tarqatadigan radiatsiyaning inson tanasiga ma'lum darajada zarar ko'rsatishi mutaxassislar tomonidan isbotlangan. Shifokorlarning ta'kidlashicha, bu radioaloqa nurlari ayniqsa kichik yoshdagilar miyasiga ta'sir ko'rsatib, ulardagi normal o'sish jarayoniga xavf tug'dirishi mumkin. Chunki, bolaning ayni o'sish pallasida bo'lgan miya hujayralari mobil telefon nurlaridan oson zararlanadi. Suyaklar o'sishdan to'xtashi, xotiraning susayishi, immunitetning tushib kyetishi kabi holatlar yuzaga kelishida aynan mobil aloqa vositalarining (smartfon, planshyet va boshqa qurilmalar) "xizmati" katta ekani olimlar tadqiqotlarida aniqlangan. Mobil telefon tufayli yosh bolalarda jizzakilik, ruhiy tushkunlik, loqaydlik kabi illatlar ildiz otishi ham tasdiqlangan.

Xususan, psixologlarning ta'kidlashicha, mobil telefonlarga haddan tashqari berilgan bolalar undan ajralishni tasavvur ham qilolmaydigan bo'lib qolishadi. Kechasi-yu, kunduzi yonida turishini, tinmasdan u bilan mashg'ul bo'lishni istashadi. Hisob-kitoblarga qaraganda, kyeyingi yillarda ayrim rivojlangan mamlakatlarda farzandlaridagi ruhiy muammolar borasida psixologlarga murojaat qilayotgan ota-onalar soni ortib borayotganini ko'rishimiz mumkin. Mobil telefon va shaxsiy kompyuteriga haddan tashqari bog'lanib qolib, o'zini butunlay shu texnikaga bag'ishlagan va odamlar bilan, hatto ota-onasi bilan ham muloqati susaygan o'smirlarning soni ortib borayotganligi achinarlidir.

Yuqorida aytib o'tganimizdek, zamonaviy gadjetlarning zararli tomonlari bo'lgani singari ularning foydali taraflari ham ko'pdir. Xususan:

➤ **Axborotga kirish:** Gadjetlar bolalar uchun cheksiz bilim olamini ochib beradi. Internet yordamida ular tarix, fan, san'at yoki xatto dasturlash bo'ladimi, hamma narsani o'rganishlari mumkin.

➤ **Ko'nikmalarni rivojlantirish:** Ko'pgina o'yinlar va ilovalar - mantiq, e'tibor, xotira, nozik vosita qobiliyatlari va boshqa muhim ko'nikmalarni rivojlantiradi.

➤ **Muloqot:** Gadjetlar bolalarga uzoqda yashaydigan do'stlari va qarindoshlari bilan muloqot qilish imkonini beradi.

➤ **Ijodkorlik:** Bolalar gadjetlar yordamida rasm chizish, musiqa yozish, videolar yaratish, o'z o'yinlarini yaratish va boshqa ko'p narsalarni qilishlari mumkin.

➤ **Ma'lumotlarga kirish:** Zamonaviy gadjetlar internetga ulangan holda ma'lumotlarni tezroq olish imkoniyatini beradi. Ulardam ommaviy xizmatlar bilan a'loqa qilish ham oson bo'ladi.

➤ **Yaratuvchilik:** Gadjetlar yaratuvchilikni oshirish uchun qulay vosita hisoblanadi.

Ulardan foydalangan holda yangi g'oyalar, dasturlar, loyihalar yaratish mumkin.

➤ **Ta'lim:** Gadgetlarning ta'lim jarayonida ham o'rni katta. Ular talabarga tayyor virtual kutubxona yoki internet kafesi vazifalarini ham bajarib beraoladi.

Shuningdek, gadgetlar, bizning hayotimizni va o'zaro munosabatlarimizni yaxshilashda katta ahamiyatga egadir. Ular orqali biz a'loqa qilish, dars tayyorlash, kitob o'qish, xabar almashish, yangiliklardan habardor bo'lish, vaqtni to'g'ri taqsimlash kabi imkoniyatlarga ham ega bo'lamiz.

Zamonaviy gadgetlarning boshqa bir afzalligi, uning masofaviy ta'limga ta'siridir.

O'quvchilar uchun planshetlar va smartfonlar o'rganish jarayonini yanada osonlashtiradi.

Ular orqali o'zingizga kerak bo'lgan istalgan mavzudagi ma'lumotlarni yoki darsliklarni topishingiz, shuningdek, istalgan tilni ilovalar orqali bepul o'rganishingiz ham mumkin.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, bugungi axborot texnologiyalari rivojlangan davrda zamonaviy gadgetlarning inson hayotidagi o'rni kattadir. Bu qurilmalar yuqori funksiyalarga ega bo'lib, bizning hayotimizni osonlashtiradi.

REFERENCES

1. Цапко Е. А. Анализ влияния использования гаджета на языковое и социальное развитие детей // Новые импульсы развития: вопросы научных исследований. 2021. No1
2. Лукьянец Г.Н., Макарова Л.В., Параничева Т.М., Тюрина Е.В., Шибалова М.С. Влияние гаджетов на развитие детей // Новые исследования. 2019. No1 (57).
3. Oljabayevna Y. Z. Features of gadget dependence in preschool children //ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. –2022. –Т. 12. –No. 10. –С. 15-18